

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1356578/1

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה תם – אב"ד, הרב דוד שני, הרב יעקב מ' שטיינהויז

המבקש: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד טו"ר ג'ניפר ברנר)

הנדון: בירור יהדות והיתר נישואין למאומץ

פסק דין

הופיע המבקש, האם המאמצת, וכן באת כחו טו"ר ג'ניפר ברנר.

בדיון מיום 16.6.22 אמר המבקש כדלהלן:

המבקש: נולדתי בניו יורק. אני מאומץ. אמרו לי שאני צריך לקבל אישור של מאומצים. שמי המקורי מ' ג'. הבאתי מסמכים. שם המשפחה המאמצת פ'. חיפשתי בארץ את אמי הביולוגית וגיליתי שהיא נמצאת בארץ, שמה היה ס' ג' ועכשיו שם משפחתה הוא נ' (שזו משפחת הוריה). בזמנו היא ברחה מאירן, ונסעה לאמריקה. ילדה אותי שם, ולאחר מכן אומצתי שם. אני לא יודע אם אבי יהודי או לא. יש לי מסמכים מבית המשפט ששמה המקורי של האמא שלי הוא מ' ג'. אמי גרה היום בראשון לציון. ההורים של האמא שם הוא: א' נ', ופ' נ'. יש לי את מסמכי האימוץ מארה"ב, וכן יש לי מכתב מרב של ביקור חולים באמריקה שהוא כותב שאני יהודי, ושהאמא שלי באה מאירן. זה משנת 2007. אמי רשומה כיהודיה שבאה מאירן. יש לי מספר זהות ישראלי וגם מספר דרכון אמריקאי. לא ידוע לי אם אמי היתה נשואה לפני כן. אני עליתי לארץ רשמית בשנת 2011. יש כאן תעודת לידה שכתוב בה שהנ"ל היא אמא שלי.

בדיון ביום 14.7.22:

הופיעה האם המאמצת: אני האם המאמצת של המבקש. הוא הגיע אלי הביתה כשהיה בן חודש, אבל האישור הרשמי לאימוץ ניתן כשהוא היה בן כשנתיים. האם הביולוגית היתה באזור חרדי במונסיי. גם אני בעצמי אשה דתיה.

טו"ר ג'ניפר ברנר: האם הביולוגית של המבקש היתה קשורה למשפחה ממונסיי ושם כמעט כולם חרדים. האם הביולוגית היתה מאושפזת פעמיים: בשנים 97, ו-99. האם הביולוגית הגיעה מאירן לניו יורק וגרה שם אצל משפחה דתית, והם נתנו לה משפחה ואוכל ומגורים, האם הביולוגית נכנסה להריון ללא נישואין, ומאחר והמשפחה שאירחה אותה הם משפחה דתית, המעשה לא היה ראוי בעיניהם.

האם המאמצת: הבן עשה ברית מילה. כאשר האם הביולוגית התאשפזה הקהילה שם התארגנה לסייע לתינוק היהודי וערכו לו ברית מילה בגיל 8 ימים.

טו"ר ברנר: הברית נעשתה על ידי מוהל מוכר ביותר בארה"ב. לא היה צל של ספק כאן. יש כאן מכתב מהרב אברהם כהן שמכיר טוב את המשפחה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המאמץ ממנוסיי במשך שנים ארוכות, והוא כותב שהבן שלהם (המאומץ) מ', הוא יהודי כשר.

טו"ר ברנר: הרב לאובר מביקור חולים בארה"ב כתב מכתב. זה מכתב שנכתב על ידי הארגון שעזר לאמץ את הילד. האמא הביולוגית שמה ס' נ'. יש לי מסמכים מגחל"ת שנראה לי שכבר הוגשו לבית הדין שכתוב שם שהאם הביולוגית של המבקש היא יהודיה ורווקה.

המבקש: אני מתכוון להתחתן עם י' ב'. היא עלתה לארץ בגיל 4. היא כבר קיבלה את האישור.

טו"ר ברנר: יש כאן דו"ח מהחוקר שמצא את האמא.

בית הדין: מי אמר שס' נ' היא האמא שלו?

האם המאמצת: אני פגשתי את האם הביולוגית יום אחרי לידה. אין לי שאלה בדבר יהדותה של אמו של המבקש. היא באה מאירן והתחברה לחברה של יהודים, והיא גם גרה אצל משפחה של יהודים.

טו"ר ברנר: הרב לובר שכתב את המכתב הזה כתב שהאמא של המבקש היא ס' נ'. הוא היה מעורב בכל הנושא הזה עוד לפני שהילד נולד. הוא דאג לברית מילה לילד ביום השמיני עוד לפני שהילד נמסר למשפחה המאמצת. כמו כן אני מציגה תעודות לידה של המבקש וכתוב שהשם של אמו הביולוגית רשום כס'. בארה"ב לא רושמים מספר זיהוי.

טו"ר ברנר: המבקש עומד להתחתן ב-5.9 והמשפחה ממש לחוצים ורוצים לדעת בוודאות שהם יכולים להתחתן. אין ספק ביהדותו של המבקש ושהוא יהודי כשר.

לדברי המבקש מבירור שעשה האם עלתה לארץ וגרה בראשון לציון, ביה"ד הזמין את האם לדיון אך היא לא הופיעה. לדברי המבקש האם חולה ואינה בריאה בנפשה. אלו הם עיקרי הדברים.

דיון והכרעה

לאחר עיון במסמכים שכתיק ושמיעת המבקש והאם המאמצת, עולה כי המבקש נולד לאשה בשם ס' ג', יהודיה שעלתה מאירן והתגוררה במונסי בקהילה החרדית בארה"ב. המבקש הציג מכתב מהרב אברהם פייער שליט"א שהיה רב קהילה במונסי ומאשר שהוא טיפל באימוץ של המבקש הנ"ל מיום שנולד, ואף ערכו לו ברית מילה, אמו יהודיה, בתעודת לידה של המבקש נרשם כי אימו היא ס' יהודיה וכן הוצג בפני ביה"ד מכתב מהרב שמעון לאובר, רב בית החולים ביקור חולים בארה"ב בו נולד המבקש בו הוא מאשר כי המבקש הוא יהודי. האם עלתה לארץ ובמרשם האוכלוסין נרשמה כיהודיה, כך שאין ספק כי המבקש הוא יהודי.

ההורים המאמצים הם יהודים חרדים ממונסי.

האב"ד שוחח עם הרב אברהם פייער טלפונית ואישר את העובדות הנ"ל.

השאלה העומדת לפנינו לבירור היא האם המבקש מותר להינשא כשאין אנו יודעים מיהו אביו.

בשו"ע אבן העזר סימן ו' סעיף י"ז כתב:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

פנויה שראוה שנבעלה לאחד, והלך לו הבעול ואמרו לה: מי הוא זה שבא עליך, ואמרה: אדם כשר, הרי זו נאמנת. ולא עוד אלא אפילו ראוה מעוברת, ואמרו לה: ממני את מעוברת, ואמרה: מאדם כשר, הרי זו נאמנת ותהיה (היא ובתה) מותרת לכהן. בד"א, כשהיה המקום שנבעלה בו פרשת דרכים, או בקרנות שבשדות שהכל עוברים שם, והיו רוב העוברים שם כשרים, ורוב העיר שפירשו אלו העוברים ממנה כשרים, שחכמים עשו מעלה ביוחסין והצריכו שני רובות. אבל אם היו רוב העוברים פוסלים אותה, כגון עכו"ם או ממזרים וכיוצא בהם, אף על פי שרוב המקום שבאו ממנו כשרים, או שהיו רוב אנשי המקום פסולים, אף על פי שרוב העוברים כשרים, חוששין לה ונאמר: למי שפוסל אותה נבעלה, ולא תנשא לכהן לכתחלה, ואם נשאת לא תצא. וי"א דבאומרת: לכשר נבעלתי, בחד רובא לכתחלה מכשירין, ובדיעבד, אפילו ברוב פסולים.

ובסעיף י"ח כתב:

ראוה שנבעלה או שנתעברה בעיר, אפילו לא היה שוכן שם אלא עכו"ם אחד או חלל אחד ועבד וכיוצא בהם, הרי זו לא תנשא לכתחלה לכהן, שכל קבוע כמחצה על מחצה הוא. ואם נשאת, לא תצא הואיל והיא אומרת: לכשר נבעלתי. היתה אלמת או חרשת, או שאמרה: איני יודעת למי נבעלתי, או שהיתה קטנה שאינה מכרת בין כשר לפסול, הרי זו ספק זונה ואם נשאת לכהן, תצא, אלא אם כן היו שם שני רובים המצויים כשרים. ויש מי שאומר שאפילו נתעברה בעיר, אם הלך הבעול אליה תנשא לכתחלה, כיון דאיכא רוב העיר ורוב סיעות כשרים, אא"כ הלכה היא אליו. וסתמא נמי, שאין ידוע מי הלך למי, תנשא לכתחילה.

הנה במקרה דנן שהאם אינה בפנינו והוי כמי שאינה יודעת למי נבעלה, פסק בשו"ע הרי זו ספק זונה ואם נשאת לכהן תצא אלא אם כן היו שני רובים המצויים כשרים.

החלקת מחוקק סימן ו ס"ק יז כתב, וז"ל:

אלא א"כ היו שני רובים. לא ביאר דבריו אם בשני רובים אפי' לכתחילה תינשא או דוקא דייעבד ועובדא דר' יוחנן בן נורי (פי' דאית' בגמר' מעשה בתינוקת שירד' למלאות מים מן המעיין ונאנסה אמר ריב"נ אם רוב העיר משיאין לכהונה הרי זו תנשא לכהונה) מיירי בטוענת ברי פי' שנבדקה ואמרה לכשר נבעלתי וכן פי' הב"י שכן דעת הרמב"ם לחלק בין לכתחילה לדיעבד (פי' אפי' בשני רובי) אבל המגיד משנה כתב שדעת הרמב"ם שאין חילוק.

הסתפק הח"מ האם בתרי רובי מכשירין אותה לכתחילה או רק בדיעבד, שאם נישאת לא תצא.

ובב"ש סקל"א כתב:

ונראה דכל זה איירי להכשיר אותה אבל להכשיר הוולד אז הוי כדיעבד, ולכן אפילו ברוב פסולים נאמנת להכשיר הוולד. ואם א"א לשאול אותה עיין סימן ד'.

וכן בשו"ת מהרי"ט אהע"ז סימן ט"ו כתב לגבי הוולד הוי כדיעבד משום שאם נחמיר הוולד יהא אסור בישראלית ובממזרת.

ובשו"ת מהרי"ט חלק ב - אבן העזר סימן טו כתב, וז"ל:

אי נמי היכא דרובא עכו"ם הו"ל רוב כשרים אצל הולד דקי"ל בפ' החולץ עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר ואפי' היא אשת איש, כמו שאמר הרמב"ם בפ' ט"ו מה' א"ב אמר האב אין זה בני או שהיה במדינת הים הרי זה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ממזר ואם אמרה מעכו"ם ועבד נתעברתי הרי הולד כשר וזהו ברוב פסולי אצלה אבל אם רוב עכו"ם או עבדים אפי' לא בדקו את אמו אזלי' בתר רובא, ואף על גב דלכתחילה בעינן תרי רובי לגבי וולד חשיב דייעבד כיון שיהא אסור בישראלית ובממזרת.

הב"ש סק"לד כתב, וז"ל:

ונראה בפלוגתא אלו יש לחוש לדעת הרמב"ם אפילו באומרת לכשר נבעלתי בעינן תרי רובי וכשאינה אומרת ברי אז אפילו בדיעבד בעינן תרי רובי מיהו אם איכ' תרי רובי מותרת אף לכתחילה דהא לרוב פוסקים הדין הכי ולהמגיד י"ל גם הרמב"ם ס"ל הכי וכשאומרת ברי ונשאת אפילו ברוב פסולים לא תצא ועיין סימן ד'.

מדברי הב"ש עולה כי כאשר יש תרי רובי אז מותרת להינשא לכהן אף לכתחילה.

ובשו"ת יביע אומר חלק ח - אבן העזר סימן ט הביא דעות הפוסקים שכאשר יש תרי רובי יש להתיר להינשא לכתחילה, וז"ל:

בשו"ת נדיב לב (חאה"ע סי' ג דף יא ע"ב והלאה) כתב דעת הרב המגיד (בפרק יח מהל' איסורי ביאה) בדעת הרמב"ם, שלא החמירו להצריך תרי רובי אלא לגבי האשה להכשירה לכהונה, אבל לגבי הולד, העמידו הדבר על דין תורה דסגי בחד רובא, אם האשה אילמת, דליכא הכא נאמנות האם. וכן מבואר בשו"ת מהרי"ט (חאה"ע סי' טו). וכן דעת מהר"י וייל (בסי' ער) דלהכשיר הולד די בס"ס בלי בדיקת האם. גם הרב מהר"ש הבדלה בתשובה בס' אורים גדולים (דף לט ע"ד) הביא דברי המהרי"ט בזה, ופסק כדבריו להתיר גם ברוב גוים בלא בדיקת האם, והולד כשר לגמרי גם בלי בדיקת אמו. גם הרב בני יעקב ששון בתשובה (סוף סי' י) הסכים לדברי מהר"י וייל הנ"ל. ע"ש. (וע"ע שם בתשובה ד' וה' מה שפלפלו בזה הרב המחבר עם הרב אחי וראש. ואכמ"ל). וכן העלה בשו"ת חסד לאברהם תנינא (חאה"ע סי' ו) בהסתמכו על דברי מהר"י וייל, ודחה קושית הבית שמואל מעליו. ע"ש. וע"ע להגאון רבי אברהם גטיניו (מחבר הספר צל הכסף אב"ד שאלוניקי) בתשובה שהובאה בספר עיני כל חי (דף קל"ח ע"ג והלאה). ע"ש. וע"ע בשו"ת חתם סופר (חאה"ע ס"ס י) שכתב, ואף על פי שלא נבדקה האם, וליכא אלא ספק ספיקא בלא ברי, ולרבן גמליאל קיל ליה שמא שאפילו בספק ספיקא מחמיר, היינו דוקא בפיסולי יחוס כהונה, אבל להכשיר חשש ממזר לבא בקהל ה' די בספק ספיקא בלי ברי, ואף על פי שיסתעף מזה שבנותיו ינשאו לכהנים, מכל מקום אין לנו אלא מה שלפנינו עכשיו, ואח"כ משפחה שנטמעה נטמעה וכו'. ע"ש. [וע' בשו"ת הגאון רעק"א (סי' קו) בד"ה וגם בגוף היסוד וכו', שהביא דברי המהרי"ט (סי' טו) להסתייע מהם.

הנה במקרה דנן יש תרי רובי, א. רוב תושבי ניו יורק הם גויים, א"כ חיישינן שמא נבעלה לגוי, ואם תאמר שנבעלה לישראל, הרי רוב ישראל כשרים הם.

ויש להוסיף עוד דעת הי"א בשו"ע שהיא דעת הטור שאפילו נתעברה בעיר אם הלך הבועל אליה אם יש תרי רובי תנשא לכתחילה, וכן אם אין ידוע מי הלך למי גם כן תינשא לכתחילה.

ולכן במקרה דנן שאין אנו יודעים מי הלך למי תינשא לכתחילה.

ובפתחי תשובה שם אבן העזר סימן ו ס"ק כב כתב בשם הבית מאיר דהעלה להקל לכתחילה,

וז"ל:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עיינן בספר בית מאיר ובתשור' חתם סופר ר"ס י"ח שכ' על נדון השאל' דידיה
וז"ל אך באמת לדינא אי היה כאן תרי רובא משום הך דנבעלה בעיר היה ראוי
להכריע כהטור להקל וכ"כ בית מאיר במסקנא בסוף הסי' כו'.

וכן העלה מרן הגר"ע יוסף זצ"ל בשו"ת יביע אומר חלק ח' אהע"ז סימן ט ובחלק י' סימן י'
עיי"ש.

העולה מכל הפוסקים הנ"ל שהמבקש מותר להינשא לכתחילה כדמו"י.

לאור האמור ביה"ד פוסק כי המבקש מ' פ' מותר להינשא לי' ב' כדמו"י.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ' בתמוז התשפ"ב (19/07/2022).

הרב יעקב מ' שטיינהויז

הרב דוד שני

הרב שלמה תם – אב"ד

מסמך זה עלול להכיל שינויי עריכה והגהה